

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

AKCIONI PLAN

**za implementaciju Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u Osnovnom sudu u Banjoj Luci
za period od 2025. godine do 2027.godine**

Banja Luka, dana 30.01.2025.godine

Predsjednica Osnovnog suda u Banjoj Luci, Biljana Radulović, sudija

Radna grupa (formirana Odlukom za pripremu i izradu trogodišnjeg Akcionog plana za implementaciju Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH, broj: 071-0-SU-26-000231 od dana 27.1.2025. godine)

1. Dijana Gluhaković, sudija - predsjednica radne grupe
2. Vedrana Grmuša, sudija - zamjenica predsjednice radne grupe
3. Biljana Čejčić-Karalić, stručna saradnica
4. Dijana Petković, referentkinja sudske uprave
5. Veljko Čavić, IKT službenik
6. Sandra Čančarević Milašin, stručna savjetnica
7. Zoran Budić- šef Odsjeka za upravljanje predmetima

Zadatak Radne grupe:

sačiniti Akcioni plan Osnovnog suda u Banjoj Luci o rodnoj ravnopravnosti koji će obavezno sadržavati aktivnosti koje će pravosudna institucija poduzeti ili nastaviti provoditi ranije poduzete aktivnosti kroz upitnike, ankete, nosioce implementacije istih, rokove za njihovo poduzimanje, te način i rokove izvještavanja o njihovom provođenju.

Rok za izvršenje zadatka:

31.1.2025. godine

Uvod

Rodna ravnopravnost predstavlja jedan od temeljnih principa ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pojam ravnopravnosti polova odnosi se primarno na položaj žena i muškaraca i u pravilu se posmatra sa aspekta cjelokupnog društva i mogućnosti koje se ženama i muškarcima pružaju za obrazovanje, rad, napredovanje i ličnu afirmaciju. Uživanje ljudskih prava i osnovnih sloboda i zaštita od diskriminacije pretpostavke su za postizanje rodne ravnopravnosti.

Pitanje rodne ravnopravnosti u oblasti pravosuđa je posebno značajno ako se uzme u obzir mogućnost da se ne adresira, isto može posljedično uroditi rizikom odsustva zadovoljenja pravde jer se ne koristi postojeći potencijal kojim pravosudne institucije raspolažu.

Pozitivno zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini, primarno Zakon o ravnopravnosti polova u BiH, garantuje jednakost polova za sve građanke i građane u svim sferama društva, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na, pravosuđe.

Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini donesen je 2003. godine, izmjenjen je i dopunjen 2009. godine, a prečišćeni tekst objavljen je 2010. godine u "Službenom glasniku BiH", broj 32/10. Izmjenama i dopunama su preciznije definirani pojmovi zabrane diskriminacije, pozitivnih mjera, uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja, nasilja na osnovu spola, obaveze vlasti, te su preciznije određene nadležnosti i način uspostave tzv. rodnihi institucionalnih mehanizama i još neke novine radi usaglašavanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH. Zakon uređuje, promoviše i štiti ravnopravnost spolova, garantuje jednake mogućnosti i ravnopravan tretman u javnoj i privatnoj sferi društva svih osoba, bez obzira na spol, te uređuje zaštitu od diskriminacije na osnovu spola.

Visoki sudski i tužilački savjet BiH je kroz projekat "Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH-treća faza" u saradnji sa pravosudnim institucijama započeo realizaciju aktivnosti sa ciljem implementacije Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

Pored navedenog, VSTS BiH je u februaru 2015. godine usvojio Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja uz podršku Ureda američkog Ministarstva pravde za razvoj, pomoć i obuku tužilaštava u prekomorskim zemljama - OPDAT i Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške kroz projekat Rod i reforma pravosudja u BiH koji su u partnerstvu implementirali Atlantska inicijativa i DCAF.

Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja predstavljaju skup mjera i aktivnosti preventivnog karaktera koje se poduzimaju u BiH radi sprečavanja seksualnog i rodno zasnovanog nasilja.

Osnovni sud u Banjoj Luci je imenovao savjetnika za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja koji je zadužen da u okviru interne procedure prevenira i rješava sve oblike neželjenog ponašanja.

Svi navedeni dokumenti sadrže relevantne reference u oblasti rodne ravnopravnosti i segmente kojima se nastoji prevenirati diskriminacija i uznemiravanje na osnovu pola, te promovisati ravnopravnost i jednake mogućnosti za sve zaposlenike u pravosuđu bez obzira na pol i rod.

Zašto je donesen Akcioni plan o rodnoj ravnopravnosti u Osnovnom sudu u Banjoj Luci?

Pored uočene potrebe i evropskih tendencija, Visoki sudski i tužilački savjet BiH je izradio Strategiju za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH i kojom je predviđeno da svaka pravosudna institucija u BiH izrađuje i provodi vlastite Akcione planove, a sa ciljem daljeg unapređenja rodne ravnopravnosti u pravosuđu Bosne i Hercegovine. Navedeni Akcioni plan je drugi po redu i podrazumijeva vremenski period od 2025. godine do 2027. godine te nastavak provođenja ranije započetih aktivnosti.

Ko vrši monitoring?

Monitoring nad provođenjem Strategije kroz Akcioni plan Osnovnog suda u Banjoj Luci vrši Visoki sudski i tužilački savjet BiH kojem ovaj sud podnosi izvještaje o njegovom provođenju uz redovne godišnje izvještaje suda. Shodno navedenom, ranije su podnesena dva Izvještaja za 2023. godinu i 2024. godinu.

Metodologija rada

Uzimajući u obzir ranija iskustva integrisanja principa rodne ravnopravnosti u okviru švedskih pravosudnih institucija, Radna grupa je koristila vlastitu kao i dobre prakse drugih pravosudnih institucija u BiH i nevladinih organizacija (kroz stručno konsultacije) kao i analizu relevantne literature o rodnoj ravnopravnosti. Posebnu osnovu za izradu AP za navedeni period predstavljaju Izvještaji o ranijem provođenju AP.

Prilikom izrade Akcionog plana Osnovnog suda u Banjoj Luci izvršena je konsultacija i analiza sljedećih dokumenata:

1. Etički kodeks za radnike Osnovnog suda u Banjoj Luci,
2. Pravilnik o postupku zaštite od uznemiravanja kod poslodavca Osnovnog suda u Banjoj Luci,
3. Strategija za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH,
4. Strategija za ravnopravnost između žena i muškaraca u Evropi za period 2020. do 2025. godina,
5. Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH.
6. Izvještaji o provođenju rodne ravnopravnosti u Osnovnom sudu u Banjoj Luci za period 2022.-2024.godine

Prilikom izrade Akcionog plana korištena je metoda gender mainstreaming-a koja podrazumijeva ugradnju prioriteta i potreba žena i muškaraca u sve aktivnosti institucije radi postizanja jednakosti i ravnopravnosti polova.

Za potrebe izrade Akcionog plana Osnovnog suda u Banjoj Luci koristiće se Upitnici za zaposlene i za osobe koje dolaze u kontakt sa ciljnim pravosudnim institucijama (Osnovni sud u Banjoj Luci), a koji su sastavni dio ovog Akcionog plana. Pored navedenog biće prikupljeni i analizirani relevantni statistički podaci o strukturi zaposlenih u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u odnosu na pol i radno mjesto sa ciljem unapređenja ravnopravnosti polova koji su korišteni i ranije.

Akcioni plan sastoji se od uvoda, metodologije, te operativnog plana, u kojem su definisane aktivnosti, nosioci odgovornosti, kao i sredstva verifikacije za praćenje napretka i izvještavanje. Operativni plan, koji je sastavni dio Akcionog plana Osnovnog suda u Banjoj Luci, sadrži definisane vremenske okvire za provođenje aktivnosti i procjenu finansijskih sredstava koja su potrebna za provođenje Plana.

Vremenski okvir provođenja AP OSBL odnosi se na period od 2025.godine do 2027.godine i usklađen je sa realnim mogućnostima realizacije Akcionog plana, te će u skladu sa tim Osnovni sud u Banjoj Luci vršiti dostavu izvještaja VSTS BiH o implementaciji Strategije na kraju svake kalendarske godine uz dostavljanje redovnog godišnjeg izvještaja o radu suda.

Opšti ciljevi Akcionog plana Osnovnog suda u Banjoj Luci- podrazumijevaju nastavak provođenja ranije određenih ciljeva sa fokusom na intenzivniju implementaciju postavljenih ciljeva

Cilj broj 1.

Unapređenje znanja i nivoa svijesti svih zaposlenih u Osnovnom sudu u Banjoj Luci o pojmu roda, rodnim normama, metodi gender mainstreaming-a, rodnoj ravnopravnosti i jednakom pristupu pravdi.

Cilj broj 2.

U svim radnim procesima u Osnovnom sudu u Banjoj Luci obuhvaćena su pitanja rodne ravnopravnosti i jednakog pristupa pravdi kao dio ciljeva radnih procesa.

Cilj broj 3.

Jednak pristup pravdi svih osoba bez obzira na pol, a koje se obrate sudu za ostvarivanje i zaštitu svojih prava.

Cilj broj 4.

Sve osobe koje se obrate Osnovnom sudu u Banjoj Luci za ostvarivanje i zaštitu svojih prava smatraju da je ova institucija utemeljena na principima rodne ravnopravnosti. Žene i muškarci imaju visok nivo povjerenja u pravosuđe.

Operativni prikaz Akcionog plana Osnovnog suda u Banjoj Luci za rodnu ravnopravnost za period od 2025.godine do 2027. godine

Aktivnost	Vremenski okvir	Odgovorno lice/ služba	Očekivani rezultati	Finansijska sredstva
Cilj broj 1. Unapređenje znanja i nivoa svijesti svih zaposlenih u Osnovnom sudu u Banjoj Luci o pojmu roda, rodnim normama, metodi gender mainstreaming-a, rodnoj ravnopravnosti i jednakom pristupu pravdi				
1.1.Provesti internu analizu strukture zaposlenika/ca i nosioca/nositeljica pravosudnih funkcija u odnosu na pol i radno mjesto	30.04.2025.g	Radna grupa za izradu akcionog plana	Statistički podaci i kvalitativna analiza dobijenih podataka koja bi se koristila u svrhu postizanja rodne ravnopravnosti	Nisu potrebna
1.2.Edukacija svih zaposlenih o rodnoj ravnopravnosti, nastavak provođenja ranije započete edukacije	31.12.2025.g.	Uprava suda, Radna grupa	Angažovanje stručnih lica za provođenje edukacije (potpisivanje ugovora) Izvještaji provedenih edukacija Lista imena zaposlenih i nosioca pravosudnih funkcija polaznika edukacije	Sredstva iz budžeta
1.3.Pribavljanje promotivnog materijala o značaju uspostavljanja rodne ravnopravnosti	31.12.2025.g.	Radna grupa	Dostupnost informacija u vidu postera, flajera i ostalog promotivnog materijala	Donacije ili sredstva iz budžeta
Cilj broj 2. U svim radnim procesima u Osnovnom sudu u Banjoj Luci obuhvaćena su pitanja rodne ravnopravnosti i jednakog pristupa pravdi kao dio ciljeva radnih procesa.				
2.1. Anketiranje zaposlenika i nosioca/ nositeljica pravosudnih funkcija i lica koja dolaze u kontakt sa sudom o rodnoj ravnopravnosti	31.12.2025.g.	Radna grupa za izradu akcionog plana, Odsjek ATP-a – info pult	Analiza rezultata provođenih anketiranja uz poduzimanje odgovarajućih aktivnosti i eventualno otklanjanje	Nisu potrebna
2.2. Napredna edukacija rukovodioca/rukovoditeljica Odjeljenja suda o značaju usvajanja postulata rodne ravnopravnosti u pravosudnoj instituciji	31.5.2026.g	Predsjednica suda putem angažovanog stručnog lica	Utvrđivanje stepena osjetljivosti o rodnoj ravnopravnosti i utvrđivanje nulte tolerancije na rodnu neravnopravnost	Sredstva iz budžeta

Cilj broj 3. Jednak pristup pravdi svih osoba bez obzira na pol, a koje se obrate sudu za ostvarivanje i zaštitu svojih prava.

3.1.Omogućavanje psihološke podrške svim svjedocima/svjedokinjama kod kojih se ukaže potreba za podrškom	31.12.2025.g. 31.12.2026.g. 31.12.2027.g	Predsjednica suda/psiholog suda	Pružanje psihološke podrške svjedocima/svjedokinjama Uputstvo o mogućnosti korištenja usluge psihološke podrške u nasilju u porodici uz poziv strankama na krivičnom referatu Informacija na zvaničnom sajtu suda Pravilnik o podršci svjedocima/svjedokinjama u sudskim postupcima	Nisu potrebna
3.2. Promovisati i uvoditi korištenje rodno senzitivnog jezika u svim segmentima rada (zvanja, službena, formalna, neformalna korespondencija)	1.6.2025.g. (preporuka) 31.12.2025.g 31.12.2026.g 31.12.2027.g	Predsjednica suda, Radna grupa	Rodno senzitivnan jezik se koristi u svim zvanjima i korespondenciji, Preporuke predsjednice suda o korišćenju rodno senzitivnog jezika	Nisu potrebna
3.3.Formiranje Koordinacionog tijela na nivou grada Banja Luka za uspostavljanje saradnje subjekata zaštite od nasilja u porodici	01.10.2025. g	Grad Banja Luka, ustanove i nevladin sektor	Obavezna saradnja svih subjekata zaštite žrtava nasilja u porodici, utvrđeni zadaci Koordinacionog tijela	Nisu potrebna

Cilj broj 4. Sve osobe koje se obrate Osnovnom sudu u Banjoj Luci za ostvarivanje i zaštitu svojih prava smatraju da je ova institucija utemeljena na principima rodne ravnopravnosti. Žene i muškarci imaju visok nivo povjerenja u pravosuđe.

4.1.Uspostavljanje saradnje sa Vladinim i nevladinim sektorom, CEST-om u oblasti zaštite od nasilja u porodici	31.12.2025.g (potpisivanje sporazuma)	Predsjednica suda, Radne grupe, Uprava suda i Psiholog suda	Pružanje svih oblika podrške žrtvama nasilja u porodici prije, u toku i nakon okončanja sudskog postupka, podizanje nivoa svijesti o rodnoj ravnopravnosti kod sudija i ostalih zaposlenih. Potpisivanje sporazuma i kontinuirano usavršavanje te jačanje međusobne saradnje relevantnih aktera u sveobuhvatnoj podršci žrtvama svih oblika nasilja	Nisu potrebna
--	--	--	--	---------------

4.2.Edukacija o rodnoj ravnopravnosti putem promotivnog materijala	31.12.2025.g.	Radna grupa	Dostupnost promotivnog materijala o ravnopravnosti polova Podrška provođenju aktivnosti unapređenja ravnopravnosti polova na zvaničnoj internet stranici suda Redovni sastanci uprave suda radi rasprave o kvaliteti i kontinuitetu provođenja aktivnosti, retrospektiva i buduće aktivnosti	Donacija promotivnog materijala / VSTV/
4.3. Obilježavanje Sedmice ravnopravnosti polova	25.06.2025.g. 25.06.2026.g. 25.06.2027.g	Uprava suda	Svečani sastanak o značaju rodne ravnopravnosti i osvrt na postignute rezultate	Nisu potrebna
4.4.Anketiranje zaposlenika suda i lica koja dolaze u kontakt sa sudom o rodnoj ravnopravnosti	31.11.2027.g.	Psiholog suda, Sudska uprava i Članovi radne grupe	Kvalitativna analiza rezultata ankete i komparativna analiza sa rezultatima prvog anketiranja Završni izvještaj o provođenju Akcionog plan te izrada plana za period od 2028. do 2030. godine	Nisu potrebna

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

1. Osnovni sud u Banjoj Luci je i dalje opredjeljen za djelovanje i insistiranje na poštovanju principa jednakosti i ravnopravnosti polova u skladu sa važećim međunarodnim i domaćim pravnim okvirima čemu posebno doprinosi provođenje Akcionih planova;

2. Osnovni sud u Banjoj Luci će raditi na tome da se aktivnosti implementacije ovog Akcionog plana sufinansiraju, kako iz budžeta Suda, tako i iz donatorskih sredstava (sredstva iz projekata i aktivnosti, uključenih u rad na implementaciji Akcionog plana), te zalaganjem i drugih relevantnih aktera, imajući u vidu da je za realizaciju projekata iz Akcionog plana rodne ravnopravnosti u Osnovnom sudu u Banjoj Luci potrebno angažovanje finansijskih sredstava, koja može sam obezbijediti.

3. Analizom dosadašnjih aktivnosti utvrđeno je da se implementacija Strategije provodi prema previđenom planu te da se aktivnim zalaganjem postepeno postižu postavljeni ciljevi u smislu promjene svijesti nosioca pravosudnih funkcija, zaposlenih u sudu kao i stranaka suda.

4. Platforma za implementaciju Strategije o rodnoj ravnopravnosti jeste i podrška od strane uprave suda koja iskazuje značajnu podršku u zajedničkim naporima provođenja predviđenih aktivnosti i odsustvo tolerancije na rodnu neravnopravnost kao i kontinuirano učenje i podizanje svijesti o prihvatanju novina u ovoj oblasti.

BROJ: 071-0-SU-26-000231

Dana, 30.1.2025. godine

PREDSJEDNICA SUDA

BILJANA RADULOVIĆ